

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Соціальний захист в умовах воєнного та надзвичайного стану»

Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Освітньо-професійна програма	«Право»
Факультет	Юридичний
Кафедра	Цивільно-правових дисциплін
Семестр	III
Кількість кредитів	4
Мова викладання	українська

Викладач	К.т.н., доц. Риженко Ігор Миколайович
Контактна інформація	ryzhenko@ukr.net

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	Для ефективного забезпечення прав та інтересів різних верств населення в період воєнного чи надзвичайного станів необхідно більш поглибленіше приділяти уваги соціальному захисту населення, удосконалювати його форми, вміти управляти соціальними ризиками з метою компенсації шкоди, зниженню їх дії на процес розширеного відтворення населення. Саме фахівці права та майбутні фахівці соціальної сфери повинні вміти не тільки оформляти відповідні документи для надання тої чи іншої форми соціального захисту працівників, а й консультувати керівників щодо вибору додаткових форм соціального захисту працівників на конкретному підприємстві з метою покращення результатів їх діяльності.
Мета та цілі	Метою навчальної дисципліни «Соціальний захист в умовах воєнного та надзвичайного стану» є набуття компетентностей у сфері соціального захисту населення, в тому числі і зайнятого, для набуття практичних навичок із вибору оптимальних форм та інструментів соціального захисту для різних верств населення, а також для ухвалення ефективних рішень із врахуванням державних гарантій забезпечення соціальних прав людини і громадянина у період воєнного чи надзвичайного стану. Основні цілі навчальної дисципліни «Соціальний захист в умовах воєнного та надзвичайного стану» полягають у формуванні у студентів знань та навичок виявлення соціальних ризиків та внесення пропозицій щодо їх мінімізації за допомогою оптимальних форм та інструментів соціального захисту, консультування керівників щодо прийняття ефективних рішень у сфері управління персоналом із врахуванням державних гарантій забезпечення соціальних прав різних категорій працівників, а також щодо вибору додаткових форм соціального захисту працівників на конкретному

	підприємстві з метою покращення результатів їх діяльності.
Результати навчання	У результаті вивчення курсу, здобувачі вищої освіти сформулюють знання та навички виявлення соціальних ризиків та внесення пропозицій щодо їх мінімізації за допомогою оптимальних форм та інструментів соціального захисту, консультування керівників щодо прийняття ефективних рішень у сфері управління персоналом із врахуванням державних гарантій забезпечення соціальних прав різних категорій працівників, а також щодо вибору додаткових форм соціального захисту працівників на підприємстві чи установі з метою покращення результатів їх діяльності у період воєнного чи надзвичайного стану.
Соціально-психологічні аспекти професійної компетентності (Soft skills)	Під час вивчення дисципліни студент отримує можливість формувати та розвивати soft skills - соціально-психологічні аспекти професійної компетентності: навички комунікації, лідерство, здатність брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, вміння вирішувати конфліктні ситуації, працювати в команді, управляти своїм часом, розуміти важливість дедлайнів, здатність логічно і системно мислити, креативність та інше
Пререквізити	Кримінальне право, цивільне право, юридична психологія.

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	План, короткі тези	Завдання
Тема 1. Теоретичні засади соціального захисту населення	Соціальний захист населення як складова соціальної політики держави. Сутність та необхідність соціального захисту в умовах ринкової економіки. Класифікація форм та принципи соціального захисту населення Світова практика соціального захисту.	Тести, питання
Тема 2. Система органів державного управління в сфері соціального захисту населення	Роль вищих органів держави в управлінні сферою соціального захисту населення. Спеціально уповноважені органи у сфері соціального захисту населення, їх повноваження. Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування в системі управління соціальним захистом населення	Тести, кейси
Тема 3. Державні гарантії забезпечення соціальних прав	Людина як найвища соціальна цінність держави. Державні соціальні стандарти, гарантії та нормативи. Державні гарантії забезпечення права на працю, безпечних умов праці та відпочинку. Державні гарантії забезпечення достатнього життєвого рівня для себе і своєї сім'ї. Державні гарантії у сфері охорони здоров'я. Державні гарантії у сфері надання освітніх послуг. Державні гарантії у сфері міграційної політики.	Кейси, тести
Тема 4. Державні соціальні допомоги, соціальні пільги	Державні соціальні допомоги, їх види та характеристика. Джерела фінансування державних соціальних допомог (державний та місцевий бюджети). Порядок надання державних соціальних допомог (допомога на дітей-сиріт та дітей, позбавлених	Кейси, практичні завдання

та соціальні послуги	батьківського піклування; допомога малозабезпеченим сім'ям; допомога при народженні дитини). Соціальні пільги як елемент соціального захисту населення. Основні засади та принципи надання соціальних послуг. Види соціальних послуг та форми їх надання. Організація діяльності з надання соціальних послуг. Повноваження органів виконавчої влади та місцевого самоврядування в сфері соціальних послуг Кадрове забезпечення надання соціальних послуг. Права та обов'язки суб'єктів надання та отримувачів соціальних послуг.	
Тема 5. Організація захисту соціально вразливих категорій населення	Соціально-вразливі категорії населення. Диференційований підхід щодо вибору форм і заходів підтримки і захисту соціально вразливих категорій населення. Соціальна захищеність осіб з обмеженими фізичними можливостями та розумовими вадами. Форми соціального захисту багатодітних матерів та неповних сімей. Правові засади і основні складові соціального захисту інвалідів. Соціальний захист інших груп населення: громадян, які постраждали Пенсійне забезпечення інвалідів. Гарантії працевлаштування інвалідів. Діюча система квотування робочих місць. Розвиток нетрадиційних, гнучких форм зайнятості інвалідів.	практичні завдання
Тема 6. Соціальний захист зайнятого населення	Характеристика категорії «зайняте населення». Об'єктивна необхідність соціального захисту цієї категорії населення. Надання економічної свободи громадянам, створення умов для продуктивної праці, для прояву ініціативи, самостійності підприємництва як центральних ланок соціального захисту працюючих. Індексація заробітної плати працюючих. як елемент захисту в умовах інфляції. Компенсація втрати частки заробітної плати в зв'язку з затримкою її виплати. Характеристика інших складових соціального захисту зайнятого населення (індексація трудових заощаджень, захист інтересів споживачів тощо). Оцінка сучасного стану соціального захисту зайнятого населення та нагальні проблеми, що потребують вирішення.	Кейси, практичні завдання
Тема 7. Соціальне страхування, його сутність та місце в системі соціального захисту населення	Необхідність соціального страхування та його місце в системі соціального захисту населення. Зародження та розвиток соціального страхування. Системи соціального страхування Бісмарка та Беверіджа. Соціальне страхування: соціальні, економічні, правові та фінансові аспекти. Економічний зміст соціального страхування та його види. Функції та принципи соціального страхування. Місце соціального страхування у системі соціально-трудова відносин.	Кейси, тести
Тема 8. Сучасні підходи до організації діяльності органів соціального захисту з надання соціальних послуг громадам	.Напрями та завдання соціальної роботи в громаді. Сучасні моделі соціальної роботи в громадах. Стратегії та тактики роботи в громаді: співпраці, проведення компаній, боротьба. Підходи до розв'язання проблем у громаді. Методи оцінки потреб громади. Функції та завдання моделі коаліції. Волонтерська діяльність в рамках територіальної громади. Функціонування громадських організацій в рамках територіальних громад. Завдання та навички соціальних працівників у громадах. Ролі соціального працівника у громаді. Єдиний соціальний внесок. Порядок нарахування та сплати. Суб'єкти та об'єкти загальнообов'язкового державного соціального страхування їх функції.	практичні завдання
Тема 9. Державна політика щодо	Політика зайнятості як інструмент реалізації та розвитку трудового потенціалу населення. Основні напрямки та принципи	практичні завдання

зайнятості населення в умовах воєнного та надзвичайного стану.	державної політики зайнятості населення України. Активні та пасивні заходи регулювання зайнятості. Державні та регіональні програми зайнятості населення України. Основні елементи системи соціального захисту безробітних. Соціальний захист безробітних як система. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття. Державний фонд соціального страхування на випадок безробіття. Заходи щодо соціального захисту у разі безробіття: види забезпечення та соціальні послуги. Громадські роботи як вид соціальних послуг безробітним громадянам.	
Тема 10. Державна служба зайнятості як соціальна система.	Становлення Державної служби зайнятості України. Обов'язки, права та структура Державної служби зайнятості України. Недержавні агенції з підбору персоналу. Діяльність центрів зайнятості (ЦЗ) щодо соціального захисту безробітних. Мета та завдання центрів зайнятості. Основні принципи та засади діяльності ЦЗ. Організаційна та функціональна структура ЦЗ. Права та обов'язки клієнтів ЦЗ. Технологія працевлаштування безробітних. Роботодавець як учасник реалізації державної політики зайнятості. Принципи роботи центрів зайнятості з роботодавцями. Ролі роботодавців стосовно Державної служби зайнятості. Участь роботодавців в державній політиці зайнятості. Основні послуги, які центр зайнятості надає роботодавцям. Умови надання роботодавцю дотації на створення додаткових робочих місць для працевлаштування безробітних.	Тести/ практичні завдання

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Основна література

1. Баранник Л. Б. Соціальний захист громадян : навчальний посібник. Вид. 2-ге, доповнене і перероблене. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2017. 246 с
2. Конституція України: Закон України № 254к/96-ВР від 28.06.1996 р. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
3. Про затвердження Положення про державну службу зайнятості: наказ Міністерства соціальної політики України № № 945 від 14.06.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0733-19>
4. Охорона праці та цивільний захист: Підручн. / О. Г. Левченко, О. І. Полукаров, В. В. Зацарний, Ю. О. Полукаров, О. В. Землянська за ред. О. Г. Левченка. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, «Основа», 2019. – 472 с.
5. Охорона праці та цивільний захист: Підручник для студ., які навчаються за спеціальностями галузей знань «Автоматизація та приладобудування» / О. Г. Левченко, О. І. Полукаров, В. В. Зацарний, Ю. О. Полукаров, О. В. Землянська за ред. О. Г. Левченка. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. – 417с. <http://ela.kpi.ua/handle/123456789/26895>
6. Охорона праці та цивільний захист: конспект лекцій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спеціальностей 151 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології» і 152 «Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка» усіх спеціалізацій приладобудівного факультету / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: О. І. Полукаров, О. В. Землянська. – Електронні текстові дані (1 файл: 2,74 Мбайт)– Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018.– 285с.
7. Основи охорони праці [Електронне видання] : підручник / К. Н. Ткачук, В. В. Зацарний,

- Д. В. Зеркалов, О. І. Полукаров [та ін.] ; НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського». – Електронні текстові данні (1 файл: 7,4 Мбайт). – Київ : Основа, 2015. – 456 с. – Назва з екрана. – Доступ : <http://ela.kpi.ua/handle/123456789/18512>
8. Право соціального забезпечення: навч. посіб./ О.В. Москаленко. - Х:Юрайт, 2017.- 164с
  9. Колеснік Т.В. Пенсійна реформа в Україні правові аспекти // Актуальні проблеми права: теорія та практика : зб. наук. пр. - Луганськ: Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля, 2011. -№ 21. - С. 212- 17 219.
  10. Право соціального забезпечення України: підручник /[Пилипенко П. Д. та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф. П. Д. Пилипенка ; Львів, нац. ун-т ім. Івана Франка. - 4-те вид., перероб. і допов. - Київ : Ін Юре, 2014.-476 с.
  11. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права від 16 грудня 1966 р. //Права людини (Основні міжнародно-правові документи): Зб. документів. - К.: Офіційне видання, 1989.
  12. Конвенція 1952 року № 102 МОП "Про мінімальні норми соціального забезпечення": Зб. документів. - К.: Офіційне видання, 1989.
  13. Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції: Закон України від 02.12.2010 № 2735-VI – zakon2.rada.gov.ua.
  14. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23.09.1999 № 1105-XIV – zakon0.rada.gov.ua.
  15. Порядок класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями: Постанова Кабінету Міністрів України від 24.03.2004 № 368 – zakon3.rada.gov.ua.

Додаткова література

1. Гідна праця: імперативи, українські реалії, механізми забезпечення : монографія [А. М. Колот, В. М. Данок, О. О. Герасименко та ін.]; за наук. ред. А. М. Колота. Київ : КНЕУ, 2017. 504 с. (розділ 4)
2. Деякі питання використання коштів державного бюджету для виконання заходів із соціального захисту дітей, сімей, жінок та інших найбільш вразливих категорій населення: Постанова Кабінету Міністрів України № 256 від 12.04.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/256-2017-%D0%BF#n77>
3. Деякі питання діяльності територіальних центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг): Постанова Кабінету Міністрів України № 1417 від 29.12.2009 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1417-2009-%D0%BF>
4. Про затвердження Положення про Міністерство соціальної політики України: Закон України № 423 від 17.06.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/423-2015-п>
5. Про затвердження Положення про Міністерство соціальної політики України: Закон України № 423 від 17.06.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/423-2015-п>
6. Про затвердження Порядку атестації соціальних працівників, інших фахівців, що надають соціальні та реабілітаційні послуги: Наказ Міністерства соціальної політики України № 612 від 01.10.2012 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1771-12>
7. Про затвердження стандартів надання послуг соціальної підтримки населенню: наказ Міністерства соціальної політики України № 1 від 05.01.2015 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0075-15>
8. Про соціальні послуги: Закон України № 966-IV від 19.06.2003 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/966-15>
9. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України № 3551-XII від 22.10.1993 р. – URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3551-12>
10. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку : монографія / [А. М. Колот, О. А. Грішнова та ін.] ; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. А. М. Колота. К. : КНЕУ, 2012. 501 с.

11. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI (поточна редакція – 05.10.2016) – zakon2.rada.gov.ua.
12. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII (поточна редакція – 05.10.2016) – zakon5.rada.gov.ua.
13. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19.06.2003 № 964-IV (поточна редакція – 07.08.2015) – zakon5.rada.gov.ua.
14. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994 № 4004-XII (поточна редакція – 28.12.2015) – zakon5.rada.gov.ua.
15. Про затвердження Загальнодержавної соціальної програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища на 2014-2018 роки: Закон України від 04.04.2013 (поточна редакція – 01.01.2015) – zakon2.rada.gov.ua.
16. Конвенція про основи, що сприяють безпеці й гігієні праці № 187: Міжнародний документ від 15.06.2006 № 187 – zakon5.rada.gov.ua
17. Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992 № 2694-XII – zakon5.rada.gov.ua
18. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 05.04.2007 № 877-V – zakon0.rada.gov.ua.
19. Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції: Закон України від 02.12.2010 № 2735-VI – zakon2.rada.gov.ua.
20. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23.09.1999 № 1105-XIV – zakon0.rada.gov.ua.
21. Порядок класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями: Постанова Кабінету Міністрів України від 24.03.2004 № 368 – zakon3.rada.gov.ua.

Інформаційні ресурси

22. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://portal.rada.gov.ua>.
23. Офіційний веб-сайт Президента України. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/>.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна політика	Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі заняття згідно розкладу, не спізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною літературою, з літературою на електронних носіях і в Інтернеті. При пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття. Виконати індивідуальне завдання.
Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Політика щодо академічної доброчесності	Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

ОЦІНЮВАННЯ

Нарахування балів	
Види оцінювання	Бали
Змістовий модуль 1 (теми 1-10)	60
Підсумковий контроль – (залік)	40

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів		
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни